Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Ofgang afn Dnyeper

Markiš, Perec D.
מארקיש, פערעץ

Mosḳṿe, 1937

16

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-8240

Visual Library

16

כאָטש ס׳קומט אלע ווײַל
צו גיין אינ קאריער
א מײַסטער די ארבעט א קוק טאָנ
אונ אזוי — ניט געײַלט —
א באטראכט, א באקלער,
ווי סע פאסט פאר א יונגנ אינסטרוקטאָר;

אונ כאָטש ער זעט אויס
גרויסארטיק אונ דינ
אונ קוקט, ס׳זאָל אלצ בא אימ גלאט זײַנ, —
כאָטש מע רעדט אימ ארויס
מיטנ גאנצנ טשינ:
— סומבאטא אימכײַלאָוויטש סאלאדזע, —

אונ כאָטש ער דערהערט
וואָס מע דארפ אונ וואָס ניט

און מיט קענטעניש יעדנ פארדרייט ער, —
דאָכ טוט אווראָמ־הערש
מיטנ אויג אימ א שניט
פאר אנ היימיש, אָפּגענארט מיידל.

עס זידט אינ קאריער
אפ פארשיידענעמ לאד,
אווראָמ-הערשנ זיכ צוימענ — קאָסט מי שוינ;
נאָכ אינ דר׳היימ ט׳אווראָמ-הערש
ליב דאָס לעבנ געהאט
זיכ אינ אָרעמע כאסענעס מישנ...

ס׳איז געגאנ זײַנ געשריי,
ס׳האָט דעמ הימל געפּלעטשט,
די קלעזמער — קיינ ריר זיכ ניט אָנ אימ;
און אויב מ׳האָט גערדרייט,
אויב באדארפט האָט מענ פעטש,
איז געסילעקט אליינ בימזומאָנימ!

ער פוצט זיכ אזוי
דער איסמײַלאָוויטש אויס
און מיט איידעלע ריידעלעכ — גיריק;
נ׳אווראָמ־הערש גיט א זויג
און א שפּײַ ארויס:
— אז סע קומט אפ אימ ניט קיינ פעגירע!.. —

און זאָזעלע באקט
און קראצט זיכ: — ס׳א וועלט

פון ייִד און פון גוי צוזאמענ...
און וואָס איז טרובא?
און עלקאָנענ וואָס פעלט?
און מיט וואָס איז דענ בעסער נעכאמע?.. —

— וואָס גוי? וואָס ייִד? —
גיט אפ זיי זיך א לאָז
דער קירזשנער — פארגלייזט אפ סומבאטאנ, —
מע כאפט נאָר דעם סטריט,
מע נעמט נאָר די מאָס
און מע מעסט אָט אזוי און מע פאטערט!.. —

ער שטעלט אפ אימ אָנ
דעם אויער — גראד
און צו זיך אינ דער באָרד — א מעלע:
— אזוי ווי מײַנ זאָהנ,
אקוראט,
א הערעלע זאָל עס אימ פעלנ!..

קיינ כילעק קימאט
איז ניטאָ צווישנ זיי...
דאָס איינציקע — גיט ער א שטעל זיך:
וואָז דער הייסט סומבאט
אינ זײַנער — מויסיי,
אזוי איז עס איינס און דאָס זעלבע!

די זעלביקע זאך
מיט א קאלע אונ... אויס!

און קרעכצנדיק ווײַטער ער שיט דאָרט:
ניט קרום און ניט גלײַך,
ניט קליין און ניט גרויס,
און פּוץ! זיך צעגאַנגען דער שידעך!.. —

נאָר עלקאָנע ברענט.
ער איז אויסער זיך
פֿון אָט דעם אינזשענער סומבאַטאַ;
ער קוקט מיט די הענט
אים אַרײַן אין געזיכט.
אַרײַנגעשטעלט וואָלט עס אין בלאָט ער,

נאָר וואָס? ער ווייסט:
זײַן אַרבעט איז שטאָל,
און זײַנער אַ קוק — איז אײַזן!..
איז געפּאָלגט ווי מע הייסט,
פּונקט ווי ס׳גייט אים נישט אָן,
און ער דאַרף דאָ קיין קאַס ניט באַווײַזן!

אַז ער קלעטערט אַליין
ווו מע קאָן און וווּ ניט
דער סומבאַטאַ איסמײַלאָוויטש — שטענדיק;
טאָמער ט׳עפּעס געשען,
זאָל ער זײַן אין דער מיט,
זאָל ער האָבן דער ערשטער געווען דאָרט!

דעם שטיין מ׳האָט געדרויבעט
מיט הוילע הענט,

אוראָם־הערש ט׳פארפרווּוט בא אלע:
— וואָס איז דאָס פאר גרויפּנ? —
ט׳זײַנ געמבע געברענט, —
אָטוועטשײַענ בינ איכ ניט קיינ באלנ! —

אונ איינמאָל פארנאכט
איז געקומענ צו גיינ
אינ קאריער סומבאטא אנומלט:
— א טעל מ׳האָט געמאכט
פונ א פארטיע שטיינ —
האָט דערהערט אינ קאריער זיכ א טומל.

מיטנ אויג — א ריר,
מיט דעמ פוס — א טאָר,
א פאראָרדנונג סומבאטאס זיכ הערט שוינ:
— טו זיכ אָנ, בריגאדיר,
קומ מיט מיר אינ קאָנטאָר, —
ט׳ער א זאָג געטאָנ בייז אוראָם־הערשנ.

— אינ קאָנטאָר? מע קאָנ! —
ט׳אוראָם-הערש געשמוכט, —
אפילע ביסקל דער פארטיע...
אָט טוט מענ זיכ אָנ
אונ מע גיט זיכ א גורט...
קיינ האָר ט׳אוראָם־הערש זיכ געשפּארט דאָרט.

אינ קאריער איז א ראש,
אונ דער ראש איז פארטויבט,

און מע ווייסט ניט, צי אָפּגיין ס'וועט גלאַט דאָ;
די האַנט — אין טאַש,
פון טאַש — זיך א הויב,
און ס'גייט אווראָם־הערש מיט סומבאַטאַן.

דער דניעפּער פאַרזויגט
די פינצטערניש טיף,
א שיפל זיך איילט פונדערווייטן;
און לייכט אזוי,
ווי ער וואָלט געשטיפט,
ז'גענאַנגען אווראָם־הערש מיט סומבאַטאַן.

מ'איז אַרופ אפן ברוק,
געגאַנגען מ'איז גיך,
און באַגלייט האָבן יידן בלאַסע;
און פּלוצעם — א רוק,
ס'גיט סומבאַטאַ א קריך
און א גליטש און א פליוך אינעם וואַסער.

א רעגע דערשרעק
ט'אווראָם-הערשן פאַרקלעמט,
און אין וואַסער א שפּרונג — אין דער צווייטער;
און ווי א געשלעג
אונטער וואַסער זיך דעמפט,
עפּעס גרינס ווי דער טויט זיך דרייט דאָרט...

— פּאַרטיק! א סאָף!
אויס! מע פּליט!.. —

האָט דאָס מויל זיך א קרימ געטאָן זאָזל;
נ׳ווי א טשערעדע שאָפ
מיט צעשראָקענע טריט
האָבן אלע געגעבן א לאָז זיך.

— אוראָמ־הערש, פאר די האָר!
— אוראָמ־הערש, פארנ קאָפ! —
האָט דער קירזשנער געשריגנ צומ וואסער,
אונ ס׳הילכט שוינ א כאָר:
— אוראָמ־הערש, לאָז ניט אָפ! —
אונ ס׳צעשפּיליעט א פאס נאָכ א פאס זיך.

אונ מע ווארפט זיך אראָפ,
אונ דאָס שיפל זיך יאָגט,
אונ גרונטעווענ יעדער לאָזט זיך;
ס׳באוויַזט זיך א קאָפ,
א צווייטער זיך טראָגט,
מע ניסט אונ מע שפּריצט אונ מע בלאָזט זיך.

— אוראָמ־הערש, פאר די האָר! —
גיט דער קירזשנער א קוויטש
אונ פאר פרייד — דעמ אויער א קראַצ זיך;
ס׳זיַינענ א׳ע שוינ דאָרט,
אונ דאָס שיפל זיך גליטשט
צו סומבאטא איסמיַילאָוויטש סאלאדזע.

מ׳האָט זיי ביידע באגליַיכ
געגעבנ א וואָרפ

אין שיפל ווי קארפן באקליידטע;
גערוישט האָט דער טײַך,
און קיינער — קיין וואָרט,
נאָר א שוים פון סומבאטאן גייט דאָרט...

— ער זיפּעט! שאט!
— א ליַילעך — זהער —
האָט דער קירזשנער געהאקט מיטן קאָפּ דאָרט;
— איצטער הויבט! נאט!
און א טרייסל אָן דר׳ערד;
דער בויך איז אן אָנגעשטאָפּטער! —

אווראָם־הערש האָט שטום
געקוקט אפ די לײַט
און געדרייט מיטן קאָפּ און געסאפּעט;
עפּעס האָט ער געברומט...
נאָר שווער איז ווי בלײַ
געווען אים דעם אָטעם צו כאפּן...

געטרייסלט מ׳האָט זיי
און געקיצלט דערצו,
ס׳האָט זאָזל פונוויַיטן געייצעט;
אָט שמייכלען שוין ציין,
מע באווײַזט שוין די צונג,
דער ברוק פאר די אויגן שוין דרייט זיך...

דערנאָך האָט צום ברעג
זיי דאָס שיפל געבראכט,

געקוקט אפ זיי האָט מען מיט אכטונג;
נ'אז סע גיט זיך א שטרעק
אווראַמ־הערש גלײַך
נ'אז ער גיט זיך אין דר'הייך א צעלאך דאָרט

— געגאנגען! און גאָר!
אנ עק! פירט!
האָדי! לעבעדיק! הײַעט נישט!
איז וואוהין? אין קאָנטאָר?
אָדער עפשער זיך פריי'ר
א טריקן טאָן, סומבאטא איסמײַלאָוויטש? —

— מע קאָן אין קאָנטאָר —
האָט סומבאטא געשמוכט,
פארן קאָפּ זיך געהאלטן א ווײַלע נאָך;
— צו שטארק פאר די האָר
האָסט געשלעפט... דו!
א פליך קאָן נאָך בלײַבן פון אײַלעניש!

אווראָמ־הערש האָט געקוועלט
מיט זײַן הייזעריק קאָל:
— א פליך איז, פארשטייט זיך, קיין מײַלע נישט!
פארגעדענקען איך וועל
אפן אנדערן מאָל...
אנטשולדיקט, סומבאטא איסמײַלאָוויטש!

און גענומען גיין...
נאָך סומבאטא געשווינד:

— אוראַם־הערש! ווארט! שטיי נאָר!
עס טויג ניט דער שטיינ...
ער ברעכט די מאשינ,
א שאָד וואָס דו שטייסט בא די שטיינער!

מיט אזעלכע הענט,
מיט אזעלכע פיס,
מיט אזא מינ־אָ קראפט פונ דרויבנ,
איז וואָלסטו געקענט,
אוראַם־הערש, געוויס
אינ דער קוזניע... צי, כ'ווייס, בא א הויבער!

כ'וועל כאפנ מיט זיי
א שמועס אינ קאָנטאָר!?.. —
נ'דער קירזשנער ט'פונ נאכעס געקוועלט דאָרט;
— אָט פונקט ווי מויסיי!
אז ס'זאָל פעלנ א האָר!..
ווי ס'טרעפט זיך — איינס אונ דאָס זעלבע!